

מהתיקון הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יום ה' אלול יומא דהילולא של כ"ק מון הרבי הקדוש בעל החוקי חיים משומרי אמונים זצוק"ל, הרה"ק רבי אברהם חיים בן הרה"ק רבי אהרן ראטה זצוק"ל

מי שלא טעם טעם שבת קודש אצל הרבי הקדוש משומרי אמונים לא יבין זאת לעולם. במשך כל שעות הטיש לא הרים הרבי את עיניו כלל והיה דבוק בבורא עולם. ומי שלא ראה את הרבי הקדוש בעבודת הנענועים בחג הסוכות לא יבין על מה אנו מדברים...

הרבי היה עוסק תמיד בתיקון נשמות ובקירוב יהודים לאביהם שבשמים, והרבה מופתים התגלגלו תחת שולחנו לצורך ענינים אלו. סיפר בנו כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים שליט"א סיפור ששמע מפי העסקן ר' חיים שפירא שליט"א. לפני שנים חלה בנו הקטן של ר' חיים ופינו אותו לבית החולים. לאחר שהרופא בדק אותו יצא אל ההורים המודאגים ואמר להם שהמצב אינו טוב, הילד נדבק בחיידק הטורף שכבר התפשט בכל הגוף, ואין לו כל סיכוי לשרוד בחיים. ר' חיים התקשר מיד לזקינו החסיד ר' יאשיה שפירא זצ"ל והפציר בו להכנס אל הרבי הקדוש החוקי חיים זצוק"ל, ושלא יצא מהחדר עד שלא יבטיח הרבי שהילד ישאר בחיים. נכנס הסבא אל הקדוש פנימה בזעקות ובתחנונים, אך הרבי ענה לו מיד בתנועת ביטול, באומרו: "לאז זיך אויס פון דעם [-תעזוב את זה], אמור לנכדך שהנני מבטיחו שלשבת יהיה הילד כבר בבית, כל מה שקרה הוא רק מפני שזקיניו של אותו רופא אין לו מנוחה בעולם הבא מהתנהגות נכדו שאינו שומר תורה ומצוות, והוא צריך להוכח שיש בורא לעולם. ולכן תגיד לנכדך שיוציא הבטחה מפי הרופא שאם הילד יחלים ממחלתו וישוב לשבת לביתו, יקבל הרופא על עצמו להניח תפילין כל יום, ולשמור את השבת". הסבא מסר את הדברים לנכדו, שנגש מיד לרופא להוציא ממנו את הבטחה. כששמע זאת הרופא לעג בלבו על תמימותו של האבא, ובדיעו את המצב לאשורו לא היה איכפת לו לומר כי הוא מבטיח להם.

בחצי הלילה שמו ההורים לב שמשוהו קורה בחדר של בנם, הרופאים הדליקו את האור והם כל הזמן יוצאים ונכנסים. לפתע נגש אליהם מנהל המחלקה, ואמר להם בהתרגשות: "היכן אתם? הרי אנו מחפשים אתכם, רצינו להודיע לכם כי הלא יאומן קרה, הילד מתעורר ומצבו מתחיל להשתפר!". לאחר יממה כבר הוציאו אותו למחלקה רגילה לשם השגחה, ואז הבטיח הרופא נאמנה שמעתה יניח כל יום תפילין וישמור שבת...

נסיים עם וורט קצר מהרבי הקדוש על חודש אלול. מובא בשם צדיקים שבהגיע חודש אלול גם הדגים שבים זוחלים ורועדים מאימת הדין. ולכאורה למה נקטו דווקא דגים? אלא ידוע שהדגים עיניהם פקוחות תמיד ונרמז בזה שהחכם שעיניו בראשו והן פקוחות תמיד להשיג על כל מעשיו ותנועותיו - אווזו חיל ורעדה בחודש זה...

איך קם בית נאמן בישראל על ידי ברכת המזון בקול

ברכת המזון שהצילה מרדת שחת

הגאון הצדיק המגיד מישרים הנודע שהרטיט לבבות רבי שלום שבדרון זצוק"ל היה מרבה לדבר על ברכת המזון בקול. ברמ"ק מובא שעל ידי ברכת המזון בקול האדם מנחך את בניו לאמונה בבורא עולם. נוסף לכך את דברי החינוך בפרשת עקב (מצוה ת"ל): "כִּי מִקְבֵּל אֵי מִרְבוּתִי יִשְׁמְרֶם אֶ-ל, שֶׁכֵּל הַזֶּהוּרִי בְּבִרְכַת הַמֶּזֶן מִזְנוּתָיו מִצְוִיין לוֹ כְּבֹד כָּל יָמָיו".

ונספר סיפור מדהים שסיפר המגיד רבי שלום. היה יהודי תלמיד חכם מופלג בירושלים עיר הקודש שעסק בההדרת כתבי הראשונים, הוא היה יושב בכל מיני ספריות והיה מעיין בכתבי יד עתיקים מדברי הראשונים. הוא היה מביא לעצמו כריך מהבית והיה אוכל שם ארוחת צהרים, ובסיום האוכל היה מברך ברכת המזון בקול לאט כמונה מעות כמו שנהג בבית. באותו משרד עבדה אשה בת ישראל שבאה מבית שלא שומר תורה ומצוות לא עלינו, אבל ע"י העבודה שלה בספריה היה לה ידע נרחב בספרים עתיקים. יום אחד לאחר ברכת המזון שלו היא נגשה אליו ואמרה שהיא שמה לב שהוא אומר בברכת המזון "שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל

לעולם ועד", והיא רוצה לדעת למה הוא מוסיף "ולא נכשל", תוספת שאינה כתובה בסידורים? והיא הביאה לו כל מיני מהדורות של סידורים והראתה לו שבאף אחת מהן לא מוזכרות המילים "ולא נכשל". היהודי ענה לה: "אל תיטוש תורת אמך, אני נוהג להגיד כמו שאבי היה אומר בברכת המזון. אבל אם זה מעניין אותך אני אברך לך בלי נדך את מקור הנוסח ואשלח לך בדואר". ואכן אחרי כמה חודשים הוא מצא בסידור ישן את הגירסה "ולא נכשל", ומיד צילם את הדף, רשם בלורד עיגול גדול סביב המילים "ולא נכשל", ושלח לה בדואר.

עברה שנה ואותו תלמיד חכם מקבל הבינה הזמנה לחתונה. הוא בודק מי צד החתן, מי צד הכלה, הוא לא מכיר אף אחד מהם. הוא שואל את הרבנית וגם היא לא מכירה. חשב היהודי לעצמו: הרי החתונה היא בירושלים, מכיון שקיבלתי הזמנה אגש לשם לברך מזל טוב. הוא נכנס לאולם, ורואה משפחה של יראים ושלמים, הוא ניגש לברך את החתן ואת המחותנים, הוא לא מוצא אף אחד מוכר. לפני שהוא יוצא מהאולם ניגש אליו מישהו מהמשפחה ואומר לו: אני אח הכלה, האם שמך כך וכך? כן, עונה לו אותו תלמיד חכם. אומר לו האח: הכלה ביקשה ממני שאם יבוא אדם לחתונה שנראה כך וכך וקוראים לו כך וכך, שאקרא לה למחיצה, יש לה עיני חשוכות לשוחח איתך, אם לא איכפת לך בוא איתי למחיצה. האח שלח יד שיקרא לכלה לבוא למחיצה, וכשהכלה הגיעה היא סיפרה לאותו אברך סיפור מענין. וכך סיפרה: היא היתה העובדת באותה ספריה, והיא ירדה בהתנהגות מדחי לדחי, ולא עליכם היא

בעולם הזה צריך להתנהג כגור

בדף היומי (עירובין דף ט' ע"א) למדנו את לשון הגמרא "יצביא בארעא וגיורא בשמי שמיא". כוונת הגמרא בפשטות היא, שלא יתכן שהאזרח הקבוע יהיה שפל [בארץ]. והגר יהיה בדרגה גבוהה [בשמי שמים]. אמר על כך הרבי הקדוש בעל הדברי יואל מסאטמר זצוק"ל בשם זקנו הקדוש בעל הייטב לב זצוק"ל: "יצביא בארעא" - מי שרואה את עצמו כתושב קבע כאן בארץ, הוא משקייע את כל כולו בענינים הארציים, הרי הוא יהיה "גיורא בשמי שמיא", כשיגיע למעלה לשמים הוא יהיה רק כגור ותושב ארעי...

ועל דרך זה ביאר מרן החתם סופר זצוק"ל את הפסוק "וייעקב נסע סוכתו ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות". אדם צריך להתנהג בעניני העולם הזה באופן ארעי, אך בעניני רוחניות, בעניני העולם הבא - הוא צריך לנהוג כתושב קבע. זהו כוונת הפסוק "ויבן לו בית", לו לעצמו - לצרכי נשמתו, הוא בנה בית בדרך קבע, "למקנהו" היינו לקניני העולם הזה, לענינים הארציים, "עשה סוכות" איתם נהג באופן ארעי כיושב בסוכה...

חשיבותו של רגע בלימוד התורה

"לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב". כדאי ללמוד את הגמרא במסכת תענית (ל' ע"ב - ל"א ע"א) ובמסכת בבא בתרא (דף קכ"א ע"א וע"ב) על חשיבות יום ט"ו באב. זוכרני כשהייתי בחור צעיר ניגש אלי פעם תלמיד חכם מופלג ושאל אותי אם ראיתי את הרבינו גרשום. כשראה שאיני מבין על מה הוא מדבר, הוא אמר לי "תעניין ברבינו גרשום במסכת בבא בתרא על ט"ו באב". פתחתי את הגמרא, שם מובאים כמה וכמה הסברים על השמחה של ט"ו באב, ובין הדברים אומרת הגמרא (שם ע"ב) שהוא "יום שפוסקין בו מלכרות עצים למערכה". מסביר שם רבינו גרשום דבר נורא, ח"ל: "יום שפסקו מלכרות עצים למערכה, ולפי שעה שהיו עסוקים לכרות עצי המערכה היו מתבטלין בתלמוד תורה, אבל אותו יום פסקו, וישארו יום טוב שמפן ואילך היו עוסקין בתורה". רבינו גרשום נותן לנו הבנה מוחשית בחשיבות של רגע בלימוד התורה. הרי הם היו עסוקים עד עכשיו בדברים ברומו של עולם, בעבודת בית המקדש, הם כרתו עצים למערכה של המזבח שעולה לריח ניחוח לקדוש ברוך הוא, ועל אף הכל לימוד התורה יותר חשוב מכל הקרבנות.

כמה מתאים ביום כזה להזכיר את הירושלמי במסכת פאה (פרק א' הלכה א'): "ותלמוד תורה כנגד כולם, רבי ברכיה ורבי חימא דכפר תחומין, חד אמר אפילו כל העולם כולו אינו שווה אפילו לדבר אחד מהתורה", כל העולם כולו לא מגיע ללימוד אחד של "אמר אבלי", "חד אמר אפילו כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מהתורה", תפילין, שבת, ארבע מינים, מילה, כל המצוות כולן אינן מגיעות למילה אחת של תורה. כמה חשיבות יש ללימוד התורה!

(מתוך הפתיחה לשיעור, ט"ו באב)

אפילו כל מצוותיה של תורה אינן שוות לדבר אחד מהתורה

מיני מתיקה

מובא בצוואת רבי אליעזר הגדול, שהוא התנא הקדוש רבי אליעזר בן הורקנוס, וכך לשונו הקדוש: **"בני הוי זהיר לבקר את החולה, והמבקר גורם להקל חליו... כשתכנס לחולה תכנס אצלו בשמחה ודבר עמו בשמחה, כי לבו ועיניו על הנכנסים אליו"**.

בדברי רבי אליעזר אלה, קיבלתי אספקלריה מיוחדת בחמלת השם עלי ובסיעתא דשמיא בדברי הגמרא במסכת נדרים (דף מ' ע"א): **"כי אתא רב דימי אמר, כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו שימות"** (עיי"ש בגמרא ביאור הדברים). והנה בפשטות אפשר להסביר "גורם לו שיחיה" - כי בדרך כלל כשהרופאים והאחיות בבית חולים רואים שבאים לבקר אותו הם שמים לב ומתייחסים אליו ודואגים לכל צרכיו.

אבל בעומק הפשט "גורם לו שיחיה" - כי כשאדם לא עליכם חולה הוא שוכב בחוסר אונים וחושב על "זיכור לו יום המיתה", היסורים שהוא מרגיש בגוף ובנפש גורמים לו לעצבות ודכאון ולמחשבות שליליות, אבל כשאדם נכנס לחולה עם חיך, הוא מביא איתו שמחה ואנרגיה, והוא מדביק את החולה בשמחה ובתקווה מיוחדת לחיים טובים, והוא מתחיל לחשוב מחשבות חיוביות שעוד יום יומיים הכל יעבור, וכך הוא מקבל כוחות נפש החשובים כל כך לריפוי הגוף. ואם נדיק בדברי רבי אליעזר הגדול נראה שזה לא בהכרח קשור לדיבור עם החולה, עצם ההופעה של המבקר עם חיך מאוזן לאוזן מביאה עמה רפואה. שזכה שכל חולי בית ישראל יתראו במהרה אמן.

התחברה עם איזה גוי וחשבה להתחתן איתו. בני המשפחה אמנם היו רחוקים מתורה ומצוות, אבל מבחינתם להתחתן עם גוי היה קו אדום שהם לא הסכימו לו בשום פנים ואופן. הציע לה הגוי לנסוע לאמריקה להתנתק מהמשפחה, וכך לא תצטרך לפחד מהם. הגוי הפעיל עליה לחץ שהיא צריכה לתת תשובה עד למחר, היא חייבת להחליט כן או לא. באותו יום היא קיבלה את המכתב בדואר עם הצילום של הדף של ברכת המזון, והמילים "ולא נכשל" היו מודגשות בענק. כשראתה זאת אותה אשה הזדעזעה מאוד. **ולא נכשל, ולא נכשל, קראה שוב ושוב ושוב.** זה הרי כרח משמים שאני לא אכשל עם אותו גוי ארוך. וכך היא התעוררה לאמונה בה' ומיד החליטה לעזוב את הגוי, והיא חזרה בתשובה שלימה, כשהיא מתחזקת בשמירת תורה ומצוות, והיום היא נכנסה לחופה עם אברך ירא שמים.

סיים המגיד רבי שלום: **כמה אפשר להציל על ידי ברכת המזון בקול, בזכות ברכת המזון שלו זכה אותו יהודי להציל משפחה שלימה מישראל ולהקים דורות ישרים שמורכים.**

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"ז אב)

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

שאלה: למדנו בדף היומי (שבת קמ"ב ע"א וע"ב) אודות דיני בסיס לדבר האסור, ושאלתנו בפינו, אברך צעיר שאינו אוכל בשבת קודש ובית ואין לו חלות לשים על השולחן כדי שלא יהפוך לבסיס לדבר האסור, האם הוא יכול לשים פרי או ספר קודש על השולחן במקום חלות כדי שהשולחן לא יהיה בסיס ?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון הגדול הרב פנחס לייביש פדווא שליט"א אב"ד מחזיקי תורה אמסטרדם ודומ"צ קהילת בעלזא בקרית גת

לכבוד הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בראשית מכתבי עלי להודות לכם שנתתם לי את הזכות להיות חלק קטן בגליון חשוב כזה שמיועד להגדיל תורה ולעורר נקודות חשובות בלימוד הדף היומי. בענין מה ששאלתם במי שאין לו חלות להניח ליד הנרות האם יכול לשים פרי או ספר קודש ליד הנרות כדי שהמגש לא יהיה בסיס לדבר האסור. הנה הסיבה שנהגו נשות ישראל לשים חלה על המגש של הנרות או על השלחן שעליה עומדים נרות שבת קודש, הוא מכיון שמבואר בשו"ע (סימן ש"י ס"ח) שכדי שיהיה בסיס לדבר האסור ודבר המותר צריך שהדבר המותר יהיה חשוב מהדבר האסור, אבל אם הדבר האסור חשוב יותר מהדבר המותר הרי הוא בטל אצלו ואסור לטלטלו. ולכן היות שבנרות שבת הדבר האסור הוא שלהבת הנרות, והיא חשובה מחמת מצוותה [ואע"פ שהיום אין הרבה חשיבות לשלהבת אש כיון שיש את אור החשמל, מ"מ נרות שבת הם חשובים ביותר מחמת מצותם]. ועל כן נהגו לשים חלות של שבת, שגם להם יש חשיבות מחמת מצוה, וממילא ההיתר יותר חשוב מהאיסור, ומותר לטלטל את המגש או את השלחן לאחר שכבו הנרות.

ולכן אם אין חלות בבית, נהגו מאז ומתמיד להניח על השלחן ספר קודש כמו תהילים או סידור תפילה, היות שגם בהם יש צורך מצוה וחשובים יותר מחשיבות השלהבת של נרות שבת, ואין השלחן נאסר בכניסת השבת.

במקרה שאין להם גם תהילים או שום ספר אחר, יש להקל לשים פרי ליד הנרות, אף שפרי אין לו שום חשיבות מצוה, מכל מקום אם נתייחס לשווי האמיתי של השלהבת ולא לחשיבות המצוה, הרי בימינו אין שום ערך לשלהבת, ולולא מצות הדלקת נרות, לא היינו מדליקים אותה כלל, ולכן גם פרי חשוב יותר מהשלהבת.

אולם מלשון המשנה ברורה (סימן רע"ז ס"ק י"ח) משמע שצריך לפחות שגם הפרי יהיה לצורך שבת, שכתב: **"ואם היה מונח על השלחן בין השמשות גם ככרות ושאר דברים שצריך לשבת, פשיטא דהם חשובים יותר מן הנר"** עכ"ל. ונראה מלשונו שצריך שיהיה גם בפרי קצת צורך מצוה, שהוא לצורך שבת. ואסיים בברכת כל טוב סלה ותזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

מקולמוסם של הקוראים

דברי הלול ושבת על כבוד תורתו שזכיתם שתורתכם בין התורה שבע"פ השיעורים כסדרם, ובין בתורה שבכתב בגליון הנפלא "מתיקות הדף היומי", התקבלה והתפשטה על פני כל ארץ הקודש, ומצוה גוררת מצוה שהי' מדובר שם בגליון הנ"ל בגודל מצוות כיבוד אב של אביכם זצ"ל, ומצוות כיבוד אב הוא כידוע סגולה גדולה **לאריכות ימים ושנים ועשירות** כמבואר מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, ואפילו שזה לפעמים מהעבודות הקשות שבמקדש.

כידוע שהחזון איש ז"ע אמר לאחד שהתלונן לפניו שאביו הוא אינם מאנשים הקלים בעולם לעבוד איתו ויש לו נסיון גדול בעניין כיבוד אב ונענה אליו החזון איש ז"ע בזה"ל: **איר דארפט וויסן אז דער נסיון האחרון פאר משיח וועט קומען וועט זיין די מצוה פון כיבוד אב טאקע ווייל עס קומט אן שווער!!!**

יהי השם אלוהיכם עמכם לעולם, ויתן לכם כח ומוח ובריאות הגוף והנפש להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה לאורך שנים טובות אכ"ר

הכ"ד ידידכם דושה"ט מריחוק מקום וקירוב הלב, **מאיר איתמר רוזנבוים**

מכתב מאת המשפיע הנודע הצדיק שמעורר את כלל ישראל בכל העולם בחוברות 'דוך אמונה' ובשיעוריו החשובים ה"ה רבי מאיר איתמר רוזנבוים שליט"א בנו חביבו ויקירו של מרן הרבי מקרעטשניף ירושלים שליט"א

בעזרהש"ת, יום שלישי שנכפל בו כי טוב לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום, יומא דהלולא של רבינו האוה"ח הק' ז"ע

לכבוד הגאון הגדול מרביץ תורה לאלפים זכה להגדיל תורה ולהאדירה **רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א** יישר כח גדול לכבוד תורתו. במענה למכתב כבוד תורתו, באמת כך, כ"ק אאמ"ר שליט"א לכבוד ולנחת רוח גרם לו המכתב הזה, ומגלגלין זכות ע"י זכאי שהמצאתם לידי שזכיתי לקיים מצוות כיבוד אב כמעט בהיסח הדעת, וגם אמר לי אאמ"ר שליט"א

מאוצרות הפרשה

פעם לאחר נישואי אחד מצאצאיו של הרבי הקדוש רבי דוד מזלאטיפולי זצוק"ל, נכנס אליו המחותן שלו ושאל: **"מחוחות, מה דעתו על העתיד? מהיכן יתפרנס הזוג הצעיר שזה עתה התחתן?"** השיב לו הרה"ק: **"הרי ידוע שדרכו של רש"י הקדוש בפירושו לקצר תמיד בלשונו ככל היותר שלא לכתוב מילה אחת מיותרת, אך במקום אחד מוצאים אנו בדברי רש"י שהאריך הרבה שלא כדרכו, זהו בפרשת שופטים על הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלקיך', כאן מאריך רש"י בלשונו וכותב: 'התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקר אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות, ואז תהיה עמו ולחלקו'.** רש"י הקדוש מאריך כל כך להורות לנו שיש ללכת תמיד במדה זו של תמימות ובטחון בה' בלי כל שאלות...!"

נקודה למחשבה:

בן זומא אומר איזהו חכם הלמד מכל אדם (אבות פ"ד מ"א). פירש רבינו יונה, כי מי שידע כל החכמות אבל הוא אינו אוהב את החכמה, איננו חכם אלא טפש, אך האוהב אותה ומתאוה אליה אף על פי שאינו יודע כלום הרי זה נקרא חכם, שמכיון שהוא כל כך חושק בחכמה בסוף הוא יגיע אליה. ולכן אומרת המשנה שמי שאוהב את החכמה ומתאוה אליה עד שהוא מוכן ללמוד מכל אדם הוא נקרא חכם.